

Sygn. akt IV U 1911/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2014r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2014r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania W. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 28 sierpnia 2013r. znak: (...)

o emeryturę

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 1911/13

UZASADNIENIE

Skarżący W. M. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 28 sierpnia 2013r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury w wieku emerytalnym niższym od powszechnego. Skarżący podniósł, że pomimo określania jego stanowiska jako ślusarz- spawacz, w rzeczywistości zajmował się w (...) w M. tylko spawaniem i wycinaniem gazowym blachy, wobec czego legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Na dowód tej okoliczności ubezpieczony wniósł o przesłuchanie świadków.

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołano się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zmianami, powoływanej dalej jako „ustawa emerytalna”) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami). Pozwany wskazał, że udowodniony okres pracy w warunkach szczególnych to 1 rok, 11 m-cy i 24 dni. Okres sporny nie został uznany za pracę w takich warunkach, gdyż stanowisko wnioskodawcy w Fabryce (...) ślusarz-spawacz nie zostało wymienione w przepisach resortowych, a więc nie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Nie kwestionowano, że spełnione są pozostałe przesłanki przyznania wnioskowanego prawa do emerytury.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2013r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od dnia 1 września 1968r. do dnia 25 lipca 1998r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Fabryce (...) w M., przy tym do dnia 24 czerwca 1971r. na stanowisku ucznia ślusarza-spawacza, od dnia 25 czerwca 1971r. do dnia

31 lipca 1977r. na stanowisku ślusarza-spawacza, od dnia 1 sierpnia 1977r. do dnia 31 grudnia 1978r. na stanowisku spawacza i od dnia 1 stycznia 1979r. ponownie na stanowisku ślusarza-spawacza. W okresie tego zatrudnienia wnioskodawca odbył w dniach od 25 kwietnia 1974r. do 13 kwietnia 1976r. zasadniczą służbę wojskową. Rzeczywiste obowiązki ubezpieczonego polegały na tym, że do czasu pozyskania przez zakład pracy automatu do cięcia blach H. około 1981r., wnioskodawca pracował jako spawacz przy spawaniu elektrycznym, następnie zaś jako operator wskazanego automatu do gazowego cięcia blach. Elementy do spawania elektrycznego przygotowywane były przez innych pracowników – ślusarzy. Czynności na automacie do gazowego cięcia blach nie była wykonywane przez wnioskodawcę przez cały dzień pracy – część dnia pracy skarżący przeznaczal na sortowanie blach.

(dowód: świadectwo pracy w aktach rentowych, angaże, zakresy obowiązków, zaświadczenie z dnia 23 stycznia 1981r. o odbyciu przeszkolenia w zakresie obsługi automatów do cięcia blach, zestawienia godzin pracy w poszczególnych miesiącach lat 1997 i 1998 w warunkach szkodliwych i pozostałych – dokumenty w aktach osobowych koperta k.28, w szczególności ich k.102, 118, 122, jak również zeznania świadków T. O. i S. S. z rozprawy w dniu 13 listopada 2013r.)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy przybliżyć przepisy prawa, które mają zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli następnie omówić tylko okoliczności sporne.

Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór ograniczał się do tego, czy ubezpieczony legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, również na dzień 1 stycznia 1999r.

Wprawdzie wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, a zgodnie z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresy pracy m.in. w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w odpowiednim świadectwie, jednak świadectwo takie bądź jego brak nie jest jednak bezwzględna przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż świadectwo z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada, bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie.

Trzeba wobec tego wyjaśnić, że skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym

pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983r. W wykazie A, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, wymieniono m.in. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym (dział XIV „Prace różne”, poz. 12). Można też wskazać na zarządzenie resortowe, wydane w oparciu o §1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, w tym wypadku do zarządzenia Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego Nr 7 z dnia 19 maja 1983r. i Nr 3 z dnia 30 marca 1985r., gdzie obok stanowiska spawacza wymienia się m.in. stanowiska drążacza, operatora automatu do spawania kształtowników, operatora urządzenia wielopalnikowego do cięcia tlenowego, pracowników zatrudnionych w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych w wydziałach spawalniczych, przepalacza gazowo-plazmowego i gazowego, przepalacza złomu palnikiem, robotnika porządkowego – sprzątacza produkcyjnego, wycinacza, wypalacza elektroiskrowego rowków, wypalacza otworów w złomie lancą tlenową, wypalacza wad powierzchniowych i zgrzewacza. Gdyby można było opisać pracę skarżącego jako wykonywanie w pełnym wymiarze czasu i stale pracy właściwej dla wymienionych stanowisk, zachodziłby podstawa do przyjęcia domniemania, że pracował on stale i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych. Taka możliwość dotyczy jednak w ocenie Sądu tylko okresu przed rokiem około 1981, tj. przed przejściem ubezpieczonego do pracy przy automacie do cięcia gazowego H.. W ocenie Sądu nie ujawniły się okoliczności, dla których można by kwestionować stanowcze i zgodne zeznania obu świadków, że rzeczywista jego praca polegała początkowo tylko na spawaniu elektrycznym elektrodami i półautomatem, a później na wycinaniu gazowym. Nie są w związku z tym oczywiste, ale też nie są istotne powody, dla których stanowisko skarżącego w dokumentach pracowniczych określane było nie tylko jako spawacz (w krótkim okresie 1977-1978). Mogła to być w pierwszym okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kontynuacja nazewnictwa stanowiska z okresu, gdy wnioskodawca był jeszcze uczniem, mogła to być chęć pozostawienia sobie przez pracodawcę możliwości zmiany faktycznych obowiązków skarżącego stosownie do potrzeb zakładu, mogło to też wynikać – w szczególności po dłuższym okresie zatrudnienia – z ograniczeń maksymalnej kategorii zaszeregowania, którą można było przyznać spawaczowi. Niewątpliwie jest w każdym razie w świetle zeznań świadków i wyjaśnień skarżącego, że od roku około 1981 ubezpieczony pracował jako operator urządzenia do gazowego cięcia metalu i że do zakresu jego obowiązków należało także sortowanie elementów metalowych, pomimo czego nadal jego stanowisko było określane jako ślusarz-spawacz. Potwierdza to, że pracodawca wnioskodawcy nie przywiązywał szczególnej wagi do nazewnictwa stanowisk swoich pracowników. Odnośnie pracy na urządzeniu H. ubezpieczony wyjaśnił, że do końca zatrudnienia wyglądała ona podobnie jak w latach 1997 i 1998 – większą część dnia pracy przeznaczał on na obsługę automatu, mniejszą – na sortowanie elementów metalowych. Znajduje to odzwierciedlenie w zestawieniach godzin przepracowanych w latach 1997 i 1998 (za inne lata takich dokumentów w aktach osobowych nie ma) z podziałem na godziny przepracowane w warunkach szkodliwych i pozostałe. Tych pierwszych było w poszczególnych miesiącach od 42 do 168, tych drugich – od 20 do 94, a więc w każdym miesiącu były oba rodzaje godzin pracy. O ile nie ma przeszkód w zakwalifikowaniu pracy ubezpieczonego bezpośrednio przy obsłudze automatu do wycinania gazowego jako pracy w warunkach szczególnych, to praca przy sortowaniu elementów metalowych taką pracą w warunkach szczególnych nie była. Nie ujawniły się podstawy do przyjęcia choćby i tego, że wnioskodawca pracował wówczas w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych, czy aby jego praca mogła zostać zakwalifikowana jako praca robotnika porządkowego – sprzątacza produkcyjnego. Trzeba podkreślić, że o ile nazewnictwo stanowisk pracy nie było dla pracodawcy skarżącego szczególnie istotne, to – jak wskazują przywołane wyżej zestawienia godzin pracy – ilość godzin pracy świadczonej w warunkach szczególnych i pozostałych rozliczano ściśle.

Zatrudnienia wnioskodawcy od 1981r. nie można uznać za pracę w warunkach szczególnych, a okres wcześniejszego zatrudnienia jest krótszy niż 15 lat. Tylko stała i wykonywana w pełnym wymiarze czasu praca w warunkach

szczególnej wiąże się z takim stopniem uciążliwości, że powoduje szybszą utratę zdolności do świadczenia pracy, uzasadniającą uprawnienie do wcześniejszego skorzystania z prawa do emerytury. Skoro przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca wykonywał od 1981r. nie tylko prace objęte wykazem z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., nie można było przyjąć, aby również ten okres można było uwzględnić przy ustalaniu wymaganego na dzień 1 stycznia 1999r. stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Tym samym wnioskowane prawo do emerytury nie mogło być przyznane. Należy podkreślić, że prawo do obniżenia wieku emerytalnego ma charakter wyjątku, wobec czego jego zakresu nie można rozszerzać w drodze wykładni przepisów prawa, która musi być ścisła, co m.in. nie pozwala ani na rozszerzającą wykładnię załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, ani na pominięcie stałości wykonywania pracy w warunkach szczególnych i pełnego jej wymiaru jako przesłanki przyznania przedmiotowego prawa. W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc odwołanie to oddalił.